

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 7/2024-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ladislavom Ščurym, PhD., advokátom, Mierová 1725, Čadca, proti uzneseniam Okresného súdu Žilina č. k. CA-11C/21/2008-1418 z 27. júna 2023 a č. k. CA-11C/21/2008-1427 zo 14. augusta 2023 a jeho výzve zo 17. marca 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 15. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Žilina č. k. CA-11C/21/2008-1418 z 27. júna 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) a č. k. CA-11C/21/2008-1427 zo 14. augusta 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie sudcu“) a výzvou na zaplatenie súdneho poplatku zo 17. marca 2023. Navrhuje napadnuté uznesenia okresného súdu a výzvu zo 17. marca 2023 zrušiť a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ mal v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. CA-11C/21/2008, ktorého predmetom bolo určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, procesné postavenie žalovaného v 3. rade.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu č. k. 6Co/4/2022-1358 z 26. októbra 2022, ktorým bol potvrdený v napadnutej časti prvoinštančný rozsudok č. k. 11C/21/2008-1254 z 18. mája 2021,

podal dovolanie samostatne aj sťažovateľ (dovolanie podal taktiež žalovaný v 1. rade, ktorý bol súčasne právnym zástupcom sťažovateľa v konaní vedenom všeobecnými súdmi, pozn.). Keďže sťažovateľ súdny poplatok za podané dovolanie nezaplatil spolu s podaním dovolania, okresný súd mu adresoval výzvu na jeho zaplatenie v sume 99,50 eur v lehote 10 dní od jej doručenia. Predmetná výzva bola právnemu zástupcovi sťažovateľa riadne doručená 27. marca 2023, pričom lehota na zaplatenie súdneho poplatku uplynula 6. apríla 2023.

4. Následne vyšší súdny úradník napadnutým uznesením z 27. júna 2023 dovolacie konanie zastavil podľa § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), pretože sťažovateľ napriek výzve súdu v stanovenej lehote súdny poplatok nezaplatil, pričom o následkoch jeho nezaplatenia bol náležite poučený.

5. Proti predmetnému uzneseniu sťažovateľ podal sťažnosť, v ktorej namietal, že hoci boli proti rozsudku odvolacieho súdu podané dve dovolania žalovaným v 1. rade aj sťažovateľom, dovolací súd bude o nich viesť iba jedno dovolacie konanie. Súd mal preto vyzvať na zaplatenie súdneho poplatku oboch dovolateľov spoločne a nerozdielne. Žalovaný v 1. rade zaplatil súdny poplatok za podané dovolanie, pretože sa domnieval, že je chybné vyrubení súdny poplatok aj pre sťažovateľa. Súd vyrubil súdny poplatok na sumu 199 eur, preto bolo zrejmé, že poplatková povinnosť bola obom dovolateľom uložená spoločne a nerozdielne, a nie tak, ako určil súd vo výzve, a to každému dovolateľovi zvlášť.

6. Sudca okresného súdu napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľa zamietol ako nedôvodnú podľa § 250 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

6.1. V odôvodnení skonštatoval, že žalovaný v 1. rade a sťažovateľ podali dovolania samostatne, v iný deň a s uvedením osobitnej právnej argumentácie a dôvodov na zrušenie odvolacieho rozhodnutia. Súd preto vyzval oboch dovolateľov na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolania a hoci vypracoval iba jednu výzvu s uložením samostatnej povinnosti žalovanému v 1. rade a sťažovateľovi, na iný postup nebol podľa okresného súdu daný dôvod, keďže výzva bola doručovaná iba právnemu zástupcovi sťažovateľa, ktorý bol súčasne aj žalovaným v 1. rade. Zdôraznil, že účelom výzvy v zákone o súdnych poplatkoch nie je uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok, ale upozornenie na jej nesplnenie, keďže táto povinnosť vyplýva zo zákona a je podmienkou na to, aby súd mohol pokračovať v konaní. Hoci dovolací súd bude viesť iba jedno dovolacie konanie, dovolania by skúmal u každého z dovolateľov individuálne, čomu zodpovedá aj poplatková povinnosť. Zastával názor, že žalovaný v 1. rade a sťažovateľ neboli zaviazaní na úhradu súdneho poplatku spoločne a nerozdielne (predmetom konania bolo určenie neplatnosti kúpnej zmluvy), a preto ich poplatková povinnosť bola stanovená správne, teda každému individuálne za podanie dovolania v stanovenej dvojnásobnej sadzbe s prihliadnutím na to, že dovolania boli podané elektronicky.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutým uzneseniam okresného súdu a jeho výzve na zaplatenie súdneho poplatku sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť. Opätovne zopakoval, že hoci proti rozsudku odvolacieho boli podané dve dovolania, dovolací súd by o nich viedol iba jedno konanie. Konštatovanie okresného

súdu, že poplatková povinnosť bola správne stanovená každému z dovolateľov samostatne, a nie spoločne a nerozdielne, odporuje podľa sťažovateľa samotnému obsahu výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, keďže súd vyrubil súdny poplatok v sume 199 eur. Uvedené znamená, že súdny poplatok mali sťažovateľ a žalovaný v 1. rade zaplatiť spoločne a nerozdielne. Týmto postupom okresného súdu došlo k porušeniu princípu zákazu odmietnutia spravodlivosti a zásahu do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka z 27. júna 2023:

8. V súvislosti s namietaným porušením označených práv uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka, keďže ho už meritórne preskúmal na základe podanej sťažnosti okresný súd (sudca), ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť ochranu právam sťažovateľa.

9. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a namietajúcej porušenie označených práv odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K napadnutému uzneseniu sudcu zo 14. augusta 2023:

10. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

11. S ohľadom na vymedzený predmet konania ústavný súd už viackrát zdôraznil, že právo na súdnu ochranu (právo na prístup k súdu) nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha podmienkam (v súlade s čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napríklad procesná subjektivita, zákonné lehoty, náležitosti žaloby, *exceptio rei iudicatae* (prekážka právoplatne rozhodnutej veci), prekážka *litispenciencie*, ako aj platenie súdnych poplatkov a iné podmienky súdneho konania. Ústava ani dohovor negarantujú právo na bezplatné súdne konanie. Uloženie poplatkovej povinnosti v súkromnoprávných sporoch teda nemožno samo osebe považovať za rozporné s právom na prístup k súdu chráneným v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kreuz proti Poľsku z 19. 6. 2001, sťažnosť č. 28249/95, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Airey proti Írsku z 9. 10. 1979, sťažnosť č. 6289/73, ako aj IV. ÚS 144/04). Právo na prístup k súdu môže byť obmedzené alebo podmienené

splnením rôznych formalít alebo iných podmienok, ku ktorým patrí aj zaplatenie súdneho poplatku podľa zákona o súdnych poplatkoch, z ktorého vyplýva, za splnenia akých podmienok je možné poplatkovú povinnosť ukladať, pričom otázka posúdenia týchto podmienok patrí do výlučnej právomoci všeobecného súdu (m. m. IV. ÚS 144/04). Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa súdnych poplatkov vychádzať (porov. I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011, III. ÚS 441/2014). Na strane druhej za rozporný s čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru) je možné považovať postup všeobecného súdu, na základe ktorého sa sporovej strane, resp. účastníkovi konania odníme právo na súd a prístup k nemu bez toho, aby boli na to splnené zákonné požiadavky (*denegatio iustitiae*). Inými slovami, ak všeobecný súd zastaví (ukončí) súdne konanie z dôvodu, ktorý je ústavne a dokonca i zákonne nekonformný, odníme strane civilného súdneho konania právo na súd (I. ÚS 464/2010).

12. Ústavný súd pritom vo svojej stabilizovanej judikatúre konštantne opakuje, že aj rozhodovanie všeobecných súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok musí mať zákonný podklad a nemôže byť výsledkom arbitrárneho prístupu či zjavne nesprávneho posúdenia situácie predpisom podústavného práva, ktorým je v tomto prípade zákon o súdnych poplatkoch. Zároveň musí odôvodnenie súdneho rozhodnutia jasne a zrozumiteľne poskytovať odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

13. Zásadná a v podstate jediná výhrada sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu spočíva v tvrdení, že okresný súd mu znemožnil prístup k dovolaciemu súdu, ak bolo dovolacie konanie vo vzťahu k nemu zastavené. Sťažovateľ je presvedčený, že výzvou zo 17. marca 2023 bol spolu so žalovaným v 1. rade zaviazaný na úhradu súdneho poplatku spoločne a nerozdielne, a preto nesúhlasí s tvrdením okresného súdu, že každému z dovolateľov vznikla poplatková povinnosť samostatne.

14. Sudca okresného súdu v napadnutom uznesení osobitne reagoval na identickú námietku sťažovateľa uplatnenú v jeho sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka o zastavení dovolacieho konania, pričom zdôraznil, že sťažovateľ a žalovaný v 1. rade podali dovolania samostatne, každý v iný deň, a ako vyplýva aj z výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, každý z nich podal dovolanie aj v inom rozsahu (body 11 a 12 napadnutého uznesenia). Napriek tomu, že konajúci súd adresoval právnomu zástupcovi sťažovateľa, ktorý bol zároveň sám žalovaný v 1. rade, len jednu výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, z jej obsahu je zrejmé, že ňou každému z dovolateľov uložil poplatkovú povinnosť osobitne. Ústavný súd sa súčasne presvedčil, že predmetná výzva zo 17. marca 2023 obsahovala všetky náležitosti vyžadované zákonnou právnou úpravou na to, aby sťažovateľ (resp. jeho právny zástupca) vedel a mohol súdny poplatok za podané dovolanie zaplatiť (suma súdneho poplatku, lehota na jeho zaplatenie a tiež poučenie o následkoch nesplnenia poplatkovej povinnosti).

15. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné akcentovať, že výzva je poplatníkovi zasielaná v prípade nezaplatenia súdneho poplatku splatného podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch). Inštitút následnej výzvy teda umožňuje poplatníkovi zaplatiť súdny poplatok ešte v dodatočnej lehote, ktorú možno z jej povahy označiť za lehotu na nápravu. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku je teda do určitej miery privilégium,

pričom jej účelom nie je uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok, ale upozornenie na jej nesplnenie, keďže samotná poplatková povinnosť vyplýva priamo zo zákona o súdnych poplatkoch a je podmienkou na to, aby súd mohol pokračovať v konaní (obdobne III. ÚS 196/2018, I. ÚS 379/2022, I. ÚS 152/2022, IV. ÚS 186/2022).

16. Ústavný súd dodáva, že sťažovateľ bol v dovolacom konaní kvalifikovane právne zastúpený, na čo napokon upozornil aj samotný okresný súd, a teda mu museli byť zrejmé všetky následky spojené s nezaplatením súdneho poplatku. Je pritom potrebné dodať, že vzniknutej situácii mohol sťažovateľ zabrániť aj sám, pretože povinnosť zaplatiť súdny poplatok zásadne vznikne už podaním dovolania [§ 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch] a suma súdneho poplatku (99,50 eur) sa nejaví byť taká vysoká, aby predstavovala reálnu a objektívnu prekážku prístupu k dovolaciemu súdu, pričom v prípade úspechu v spore si jeho náhradu bolo možné uplatňovať v rámci trov konania. Rozhodnutie o zastavení konania tak v danom prípade predstavovalo logický a zákonný následok nezaplatenia súdneho poplatku za podané dovolanie. Tento zákonný následok spôsobený procesnou pasivitou sťažovateľa vyplýva z § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch a nepodlieha prípadnej diskreícii vo veci konajúceho všeobecného súdu. Ústavný súd preto nepovažuje za opodstatnenú námietku sťažovateľa o odopretí prístupu k dovolaciemu súdu.

17. Ústavný súd tak uzatvára, že pokiaľ si sťažovateľ svoju poplatkovú povinnosť v stanovenej lehote nesplnil, okresný súd nemal (za týchto okolností) inú možnosť, než dovolacie konanie zastaviť. Vzhľadom na uvedené nevidí priestor na konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny ani jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom nezistil ani žiadny dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o ústavnej konformite napadnutého uznesenia okresného súdu a rovnako ani jeho predchádzajúcim postupe spočívajúcim v zaslaní výzvy na zaplatenie súdneho poplatku. Z týchto dôvodov preto odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu